

Täysistunto

Torstai 24.9.2015 klo 16.00—18.48

3.3. Suullinen kysymys leikkauksista opintotukeen (Paavo Arhinmäki vas)

Suullinen kysymys SKT 20/2015 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Arhinmäki.

Keskustelu

16.51 **Paavo Arhinmäki vas:** Arvoisa rouva puhemies! Tällä viikolla työmarkkinatilanteen lisäksi ovat puhututtaneet koulutukseen tehtävät leikkaukset. Seuraavan neljän vuoden aikana hallitus on leikkaamassa 3 000 miljoonaa euroa koulutuksesta. Osana näitä leikkauksia ollaan leikkaamassa myös opintotukea 2020-luvulla peräti 150 miljoonalla eurolla. Se ei välttämättä kuulosta paljolta, mutta kysymys on yli neljäsosasta opiskelijoiden perustoimeentulosta. Perustoimeentuloa ollaan neljäsosalla leikkaamassa. Kysyisinkin, ministeri Grahn-Laasonen: Miten te kuvittelette, että on mahdollista täysipäiväisesti opiskella ja valmistua tavoiteajassa, jos neljänneksellä leikataan perustoimeentuloa? Haluaako hallitus todella paluuta tilanteeseen, jossa vain varakkaiden lapsilla on mahdollisuus opiskella?

16.52 **Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että opintotukeen kohdistuu, niin kuin valitettavasti lähes tulkoon kaikkialle meidän yhteiskunnassa nyt, kipeitä leikkauksia ja säästöjä, ja olemme lähteneet rakentamaan kokonaan uutta opintotukimallia nykyisen sekavan mallin tilalle. (Välihuutoja vasemmalta) On totta, että opiskelijoille tämä tulee olemaan varmasti kipeä tilanne, kun meillä opintotukea joudutaan leikkaamaan, mutta se, mistä haluamme huolehtia, on se, että se kokonaissumma, paljonko opiskelija saa käteen, kasvaa sinne 1 100 euroon hallitusohjelman mukaan kattaen opintorahan, asumislisän ja myöskin opintolainan. Lainapainotteisuus kasvaa, mutta opiskelijan kokonaisrahamäärä kasvaa niin ikään, ja se tietysti helpottaa opintojen edistämistä (Välihuutoja vasemmalta) tässä vaikeassa tilanteessa.

Puhemies Maria Lohela: Edustajat, pyydän rauhoittumaan. Ne edustajat, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautukaa painamalla V-painiketta.

16.53 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jälleen toistui se, että "hei, me ei leikata, me kehitetään". Opiskelijat ovat varmaan todella kiitollisia tästä teidän kehittämissuunnitelmastanne, jossa neljäsosa perustoimeentulosta leikataan pois. Kelan opintotukiasioista vastaavan pääsuunnittelija Ilpo Lahtisen mukaan leikkaus on harvi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 39/2015 vp

naisen suuri yksittäiseen ryhmään kohdistuvana toimenpiteenä. Jo nyt kokopäiväinen opiskelu ei ole mahdollista näin pienellä tuella etenkin suuremmissa kaupungeissa. Te tarjoatte tilalle sitä, että opiskelijat ottavat lainaa. Miten, ministeri Grahn-Laasonen, opiskelijat voidaan ainoana ihmisryhmänä pakottaa elämään velaksi perustoimeentulonsa osalta? (Puhemies koputtaa) Onko näinä aikoina, kun työttömyys on hallituksen toimienkin johdosta entisestään kasvamassa, realistista ajatella, että opiskelijoiden toimeentulo perustuu lainan ottamiseen ja että he pystyvät maksamaan takaisin, (Puhemies koputtaa) kun työllisyysnäkymät ovat erittäin huonot?

16.54 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä pahoittelin jo ja pahoittelen edelleen sitä, että joudumme tekemään näitä leikkauksia ja joudumme leikkaamaan myöskin opiskelijoilta. Se on erittäin valitettava asia eikä ollenkaan toivottava tilanne, mutta Suomi on vaikeassa tilanteessa, ja meillä ei ole muuta vaihtoehtoa kuin tehdä päätöksiä, joilla talous saadaan tasapainoon ja velkaantuminen pysäytettyä. Opiskelijoille haluan sanoa sen, että samaan aikaan, kun näitä vaikeita päätöksiä tehdään, me pyrimme siihen koko ajan, että me voimme turvata opiskelijoille mahdollisimman hyvän huomisen tekemällä nämä kipeät talouspäätökset ja kehittämällä meidän koulutusjärjestelmäämme. Jos te nauratte sille, että kehitämme meidän koulutusjärjestelmäämme, niin sitä kyllä joudun vähän ihmettelemään, (Silvia Modig: Te leikkaatte ettekä kehittä!) koska maailma muuttuu koko ajan ja silloin meidän pitää pystyä myös uudistamaan meidän koulutusjärjestelmäämme. Se on iso ja tärkeä asia.

16.55 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus haluaa myös poistaa kokonaan suoran investointituen opiskelija-asuntojen rakentamiselle. Tämä on todella suuri heikennys opiskelijoiden asumistilanteelle. Opiskelija-asuntojen rakentaminen tulee vähenemään ja lisäksi vuokrat tulevat nousemaan. Asuminen on opiskelijoiden suurin menoerä. Suomessa opiskelijat käyttävät eurooppalaisittain erittäin korkean osuuden tuloistaan asumiseen. Asuntoja on vaikea löytää, ja on aika hälyttävää, että kohtuuhintaisen asunnon löytää helpoiten esimerkiksi Omenahotellin eikä opiskelija-asuntosäätiön kautta. Haluaako hallitus tosiaankin opiskelijat kilpailemaan entistä enemmän kohtuuhintaisista asunnoista muiden pienituloisten kanssa ja käyttämään entistä enemmän aikaansa työssäkäyntiin opiskeluajan samalla pidentyessä, jotta vuokrat saadaan maksettua?

16.56 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on todella yhtenä säästötoimena rajaamassa sitä kohdejoukkoa, joiden erityisrakennustuotantoa tuetaan, ja tässä kun joudutaan tekemään valintoja siitä, minkälaisille ryhmille tuettua asuntotuotantoa tiukassa tilanteessa suunnataan, niin kohderyhmäksi on valittu erityisen paljon tukemista tarvitsevat joukot. Eli siellä, missä tarvitaan hyvin erilaisia asumisjärjestelyjä esimerkiksi vammaisten tai erilaisten muitten palveluasumismuotojen osalla, katsomme, että tuo tarve on vielä suurempi ja niukat rahat kohdennetaan sinne.

16.57 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kyllä tuntuu siltä, että hallitus on kaikkein pienituloisimpien ryhmien kimpussa. Sen sijaan, että te ratkoisitte todellisia yhteiskunnallisia ongelmia, te lisäätte niitä. Nyt meidän suurimpia

Pöytäkirjan asiakohta PTK 39/2015 vp

ongelmiamme on se, että meillä ei ole riittävästi edullisia vuokra-asuntoja, mutta sen sijaan, että hallitus keskittyisi siihen, että saataisiin edullisia vuokra-asuntoja, te leikkaatte kaikkein köyhimmiltä eläkkeensaajilta asumistukea. Te viette opiskelija-asunnoilta rakentamistuen, mikä tarkoittaa sitä, että tulevaisuudessa opiskelijoilta menee entistä isompi määrä siitä toimeentulostaan asumisen maksamiseen. Tuntuu hyvin surulliselta se, että tämä hallitus, tämä pimeä hallitus, ei tee yhtä ainutta askelta, joka lisäisi tasa-arvoa. Kaikilla toimillanne tunnutte astuvan tasa-arvossa taaksepäin. Meillä on edessä koulutuksen luokkayhteiskunta ja periytyvä kouluttamattomuus ja työttömyys näillä teidän toimillanne. Älkää nimittäkö niitä orwellilaisesti kehittämiseksi. (Puhemies: Nyt kysymys, edustaja!) Se ei hämää mitään eikä ketään.

16.58 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymystä oli tästä hiukan haastava löytää, mutta tartun tähän koulutuksen tasa-arvoon. Se on nimenomaan meidän hallituksen ohjelmassa aivan keskiössä. Pyrimme vaikuttamaan siihen, että kun tämä nykyinen kehitys on johtanut siihen, että meillä näkyy epätasa-arvoa esimerkiksi alueellisesti koulutuksen laadussa, niin siihen pystytään vastaamaan kehittämällä esimerkiksi meidän peruskouluamme. Meillä on käytössä siihen instrumentteja monenlaisiakin, ja tulemme pitämään kiinni muun muassa siitä, että vahvistamme heikommilla alueilla, haastavimmissa ympäristöissä toimivia kouluja tällaisella tasa-arvorahoituksella myöskin tulevalla budjettivuodella, ensi vuonna yli 10 miljoonalla eurolla. Tätä työtä jatkaaksemme olenkin käynnistämässä opetus- ja kulttuuriministeriössä työn, jossa pohditaan sitä, millä tavoin voidaan tähän kehitykseen vaikuttaa, että meidän koulutuksemme tasa-arvo on heikentymässä. (Puhemies koputtaa) Mutta tähän loppuun haluan kuitenkin vielä muistuttaa siitä, että kansainvälisesti vertaillen olemme yksi koulutuksen tasa-arvon mallimaista edelleen. (Paavo Arhinmäki: Vielä!)

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Elomaa. (Eduskunnasta: Ei ole pyytänyt!) — Siinä tapauksessa edustaja Zyskowicz on kyllä pyytänyt.

16.59 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! (Puhemies koputtaa) Ei minullakaan ollut puhevuoropyyntöä voimassa, (Naurua) mutta kun sain puheenvuoron, niin mielelläni käytän.

Täällä nimittäin edustaja Arhinmäki antoi ymmärtää, että näiden opintotuki uudistusten jälkeen vain varakkaimmilla, tai itse asiassa heidän jälkeläisillään, olisi tilaisuus opiskella korkeakoulututkintoja. Tämähän on täysin naurettava väite. Jos me ajattelemme omaa ikäpolveani tai niin sanottuja suuria ikäluokkia, niin nimenomaan me olemme pystyneet opiskelemaan ja suorittamaan yliopistossa tutkintoja, vaikka ei ollut olemassa sellaisia opintotukijärjestelmiä, joita nuoremmilla sukupolvilla (Välihuutoja vasemmalta) on ollut olemassa. Ja nimenomaan suuret ikäluokat oli ensimmäinen, jolloin kaikista taloudellis-sosiaalisista olosuhteista voitiin opiskelua jatkaa. (Välihuutoja vasemmalta) Eli kysyn opetusministeri Grahn-Laasoselta, kumman käsitys — historiakäsitys ja nykyisyyskäsitys — on pielessä: Arhinmäen vai minun? (Naurua)

17.01 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! (Puhemies koputtaa) Edustaja Zyskowicz, te olette minua vanhempi ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 39/2015 vp

kokeneempi valtiomies, joten luotan teidän arvioonne kuin vuoreen ja kiitän tästä keskustelusta. (Naurua — Puhemies koputtaa)

Puhemies Maria Lohela: Viimeinen kysymys tähän aiheeseen, edustaja Arhinmäki.

17.01 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, mitä edustaja Zyskowitz kertoi historiasta, pitää paikkansa. Nimittäin aikaisemmin korkeakouluopinnot oli käytännössä varma tie työpaikkaan, pysyvään työpaikkaan, ja hyvälle tuloille. Valitettavasti historiaa peilaamalla ei voi katsoa tätä päivää, jossa myös korkeasti koulutetuilla on kasvava työttömyys, pätkätöitä, erittäin pienipalkkaisia töitä. (Matti Vanhanen: Siksi kilpailukykyä pitää nyt parantaa!) Siksi kysynkin, ministeri Grahn-Laasonen, mikä teidän käsityksenne on: tunteeko edustaja Zyskowitz tämän päivän työmarkkinoita ja tänä päivänä korkeakoulusta valmistuvien työmarkkinatilannetta? (Vasemmalta: Ei tunne!)

17.02 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! (Hälinää — Puhemies koputtaa) Ehdotan, että jos kävisitte vaikka kuppilassa keskustelemassa näistä näkemyksistänne, niin voisitte sitten päästä lähemmäs toisianne. — Kiitos.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.